

**LIETUVOS NACIONALINĖS MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS
2019 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

2020
Vilnius

VADOVO ŽODIS

Išskirtinis 2019 metų akcentas, lėmęs ataskaitinių metų prioritetus ir darbų kryptis, – Lietuvos nacionalinės bibliotekos 100-mečio minėjimas. Kalbėdami apie institucijos šimtmetį, kalbėjome apie pokyčių gausą, žmonijos atmintį ir besikeičiančias informacijos fiksavimo formas – nuo knygų iki laikmenų, nuo uždaro iki atviro, nuo klasikinės iki Žmonių bibliotekos. Nacionalinės bibliotekos vizija – tapti integralia valstybės informacijos politikos, kultūros, švietimo, mokslo, ekonomikos pažangos dalimi – nesikeičia, o prabėgę ataskaitiniai metai buvo palankūs šiai misijai vykdyti.

Nacionalinei bibliotekai žengiant į antrąjį veiklos šimtmetį, svarbiausia ir yra nuolat besikeičiančiame pasaulyje tęsti tai – išsaugoti ir valdyti, kas keleto kartų sukurta per šimtmečius. Spręsdami svarbiausius šiandienos uždavinius, siekėme ne tik skaitmeninti, bet ir įveikinti turimas kultūros vertybes, tapome iniciatyvia socialine institucija.

Pasaulyje žinių sraute ryškios globaliai ekonomikai įtaką darančios tendencijos – urbanizacija, jungimas ir konvergencija, infrastruktūros plėtra, mobilumas, ateities energetika, klimato kaita, tarptautinis (ne)saugumas, socialinis kapitalas – formuoja ir nacionalinių atminties institucijų veiklą. Bibliotekų atveju socialinio kapitalo kūrimo logistika – kaip klasikinė vertės piramidė: grandinė duomenys – informacija – žinios tampa itin svarbiu kapitalu. Šią vertės grandinę ypač stipriai veikia tinklaveikos mokslas, dirbtinis intelektas, skaitmeninė humanitarika, superkompiuteriai ir didžiųjų duomenų srautai. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka pasirengusi priimti visus iššūkius, kurių įveikimas padės išsaugoti lietuvių tautos nacionalinį palikimą ateities kartoms.

Prof. dr. Renaldas Gudauskas

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius

I SKYRIUS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

2019 m. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau –LNB) visu pajėgumu vykdė savo funkcijas kultūros, švietimo, mokslo ir valstybės informacijos politikos kūrimo srityse: kaupė, tvarkė ir saugojo rašytinį Lietuvos kultūros paveldą, formavo šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui aktualių Lietuvos ir užsienio dokumentų fondą, teikė informacinio aprūpinimo ir intelektines paslaugas vartotojams, vykdė informacijos ir komunikacijos mokslų taikomuosius tyrimus, konsultavimo ir ekspertinę veiklą; plėtojo Lietuvos integralią bibliotekų informacijos sistemą (toliau – LIBIS), gerino technologines informacijos prieigos sąlygas; prisidėjo prie informacinės ir žinių visuomenės raidos, bibliotekų veikloje diegė demokratijos, intelektinės laisvės, teisės į informaciją ir kultūros atvirumo vertybes bei siekė didesnės Lietuvos bibliotekų integracijos į pasaulio bibliotekų ir informacijos įstaigų tinklą.

2019 m. LNB išlaikė savo pozicijas, kaip vienas pagrindinių kultūrinių traukos centrų, Vilniaus miesto centrinėje dalyje. Bibliotekos erdves aplankė daugiau nei 500 tūkst. lankytojų (6 proc. daugiau nei 2018 m.). 2019 m. renginių spektras bibliotekoje išliko panašus: edukacijos, parodos, atviros paskaitos, diskusijos, konferencijos, oficialūs valstybinio lygio susitikimai ir kt. Ataskaitiniais metais, bendradarbiaujant su įvairiais partneriais bei pritraukus projektines lėšas iš viso buvo organizuoti 1303 renginiai. Džiugu, kad daug dėmesio skiriant renginių turinio kokybei bei aktualumui, sulaukiama didesnio lankytojų susidomėjimo: palyginus su 2018 m. duomenimis, renginių lankytojų skaičius išaugo net 76 proc. ir 2019 m. viršijo 371 tūkst.

Atkreiptinas dėmesys į šiuos svarbius renginius: Lietuvos Respublikos Prezidento ir Europos Parlamento rinkimams skirti renginiai – kartu su partneriais organizuotos viešos diskusijos, debatai, spaudos konferencijos rinkimų rezultatų aptarimui; eksponuota šiuolaikinių fotografijų paroda „Konstruoti Niujorką“, kurioje visuomenei pristatyti šiuolaikinės fotografijos menininkų Johno Divolo, Wei-Li-Yeh, Ulricho Wüsto, Marijono Baranausko, Romualdo Rakausko, Itsuko Hasegawo kūriniai; vyko Nacionalinio diktanto finalinis etapas; Vilniaus knygų mugės metu organizuota diskusija „Biblioteka besikeičiančioje visuomenėje“, kurioje dalyvavo visuomenėje žinomi aktyvūs literatūros, kultūros lauko atstovai: poetas prof. Tomas Venclova, Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius prof. dr. Renaldas Gudauskas, Lietuvos Respublikos Seimo narys Arūnas Gelūnas, leidėjas, fotografas, dokumentinių filmų kūrėjas Marius Jovaiša, Užsienio reikalų ministerijos Komunikacijos ir kultūrinės diplomatijos departamento direktorius, ambasadorius Rytis Paulauskas.

Siekiant didinti LIBIS bibliotekų paslaugų kokybę ir prieinamumą, plėtojant prieigą prie informacijos išteklių ir kultūros paveldo 2019 m. LNB buvo įgyvendinama 30 projektų, kurių bendra vertė ~24,97 mln. Eur (neinvesticinių projektų pritrauktų lėšų vertė – 285 tūkst. Eur.). Ataskaitiniais metais įgyvendinta projektinių veiklų už 7,33 mln. Eur. Lyginant su 2018 m. pateiktų paraiškų skaičius išaugo 11% (2019 m. – 41 paraiška). Projektų paraiškų sėkmės procentas – 62%. Paraiškos buvo teiktos į 13 fondų (2018 m. – į 10 fondų), iš jų į 7 (2018 m. – 4) tarptautinius fondus (finansuotos 3 paraiškos, dėl 2 dar laukiama atsakymo). Paminėtina, kad 2019 m. viena paraiška teikta Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Ikiprekybinių pirkimų konkursui – projektas „Emocinės kompetencijos vystymas virtualioje realybėje“ (1,99 mln. Eur). Nors paraiška buvo įvertinta gerai, finansavimas nebuvo skirtas. Tai buvo eksperimentinė paraiška, siekiant plėsti bibliotekos veiklos apimtį bei formas.

LNB 2019 m. koordinavo 4 investicinius projektus: „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“, „Modernaus elektroninio turinio išsaugojimas ir sklaida“, „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės plėtra“,

Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos modernizavimas (tęstinis), „Bibliotekų kompiuterizavimas“ (tęstinis), taip pat partnerio teisėmis dalyvauta įgyvendinant projektą „Prisijungusi Lietuva“.

2018 m. perėmus Lietuvos istorijos archyvo pastatą (Gerosios Vilties 10, Vilnius) ataskaitiniais metais buvo organizuojamas ir vykdomas dokumentų perkėlimas iš Raseinių saugyklos. Dokumentai saugomi šiose saugyklose buvo peržiūrėti, įvertinta jų būklė, aktualumas, vykdyta atranka. Iš Raseinių saugyklos iš viso, per 2019 m., pervežta apie 11 tūkst. lentynų metrų, didžioji jų dalis nuo šiol saugoma buvusiam Lietuvos istorijos archyvo pastate, nedidelė dalis patalpinta pagrindinėse bibliotekos saugyklose.

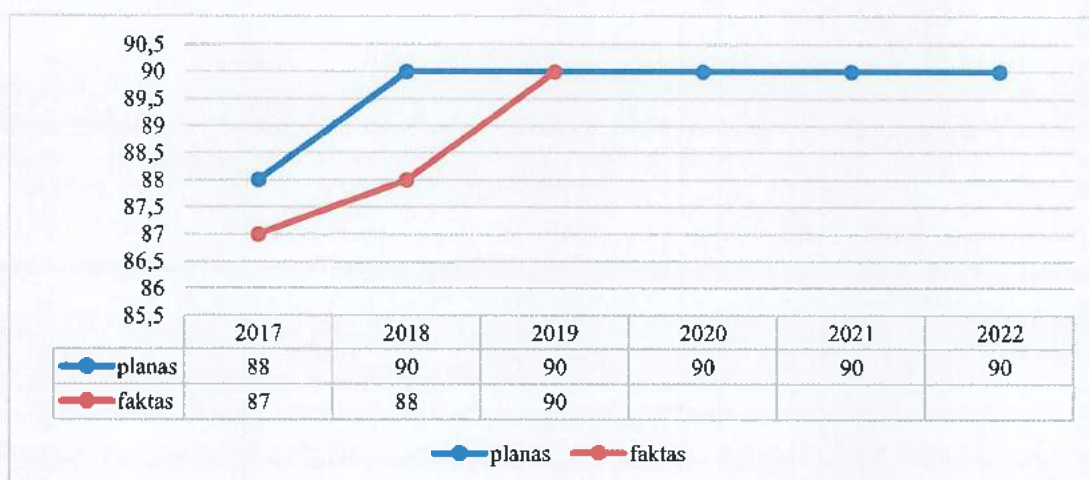
ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1 strateginis tikslas: Užtikrinti nacionalinio dokumentinio kultūros paveldo kaupimą, saugojimą, aktualinimą, dokumentinės ir skaitmeninės informacijos prieinamumą visiems informacijos vartotojams

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

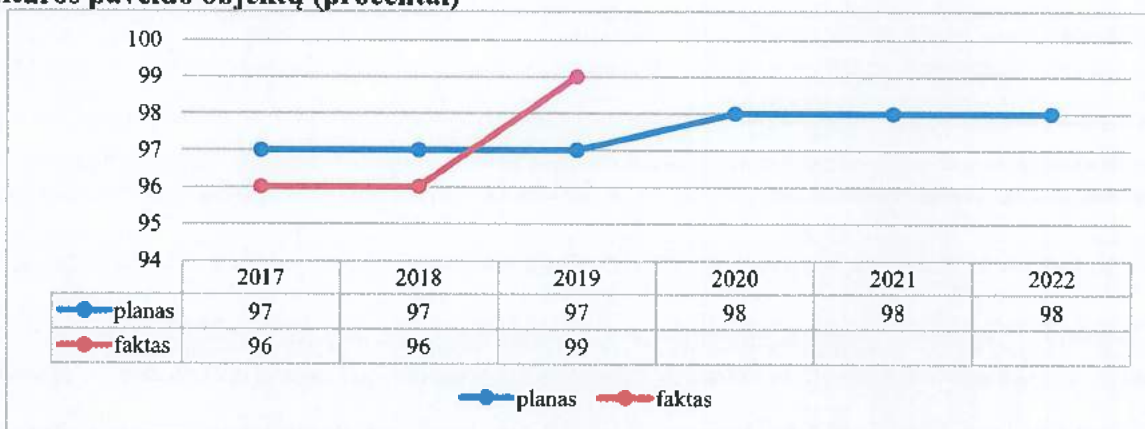
Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Patvirtintas asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas*	Faktiškai panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų patikslintame plane, dalis (proc.)**
1	2	3	4	5	6
01 03	Visuomenės informacinis aprūpinimas	5386,0	5412,7	5412,7	100
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		–	–	–	–

1 grafikas. E-01-01 Lietuvos publikuotų dokumentų archyvinio fondo surinkimo pilnumas (procentai)

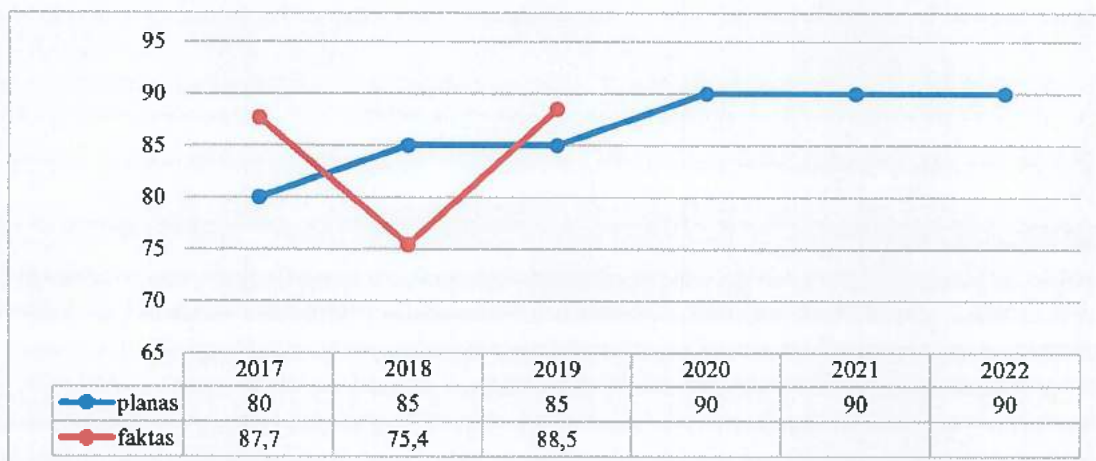
Lietuvos publikuotų dokumentų archyvinio fondo (toliau – NPDAF) kaupimas privalomojo egzemplioriaus pagrindu yra išskirtinė LNB funkcija, įgyvendinant tikslą kaupti, saugoti ir aktualinti nacionalinį dokumentinį kultūros paveldą. 2018 m. į NPDAF surinkta 90 proc. ataskaitiniais metais išleistų spausdintų leidinių naujais pavadinimais (2 proc. daugiau nei 2018 m.). Tai pasiekti padėjo aktyvus bendradarbiavimas su leidėjais bei optimizuotas neperduotų privalomųjų egzempliorių išieškojimo procesas. Taip pat, išlieka leidinių, įtraukiamų į Elektronine forma publikuotų dokumentų archyvinį fondą, skaičiaus didėjimo tendencija.

2 grafikas. E-01-02 Skaitmenintų kultūros paveldo objektų, prieinamų Virtualioje elektroninio paveldo informacinėje sistemoje (VEPIS), dalis nuo visų suskaitmenintų kultūros paveldo objektų (procentai)

Per 2019 metus į virtualią elektroninio paveldo informacinę sistemą VEPIS ir portalą www.epaveldas.lt įkelta 99 proc. iš visų tais metais suskaitmenintų dokumentų objektų – iš viso 19 320 skaitmenintų dokumentų objektų. 2019 m. pabaigoje iš viso portale buvo prieinama 408 655 objektų (iš jų 252 213 pateikė LNB). Ataskaitiniais metais didelis dėmesys buvo skirtas skaitmeninimo turinio kokybės gerinimui, skaitmeninių vaizdų ir metaduomenų atitikimui Europenos reikalavimams, parengta ir patvirtinta Nacionalinės bibliotekos skaitmeninimo tvarka. Vykdamas projektą „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės vystymas“, Lietuvos atminties institucijų specialistams, vykdančioms skaitmeninimo veiklas, buvo parengta ir pristatyta Kultūros paveldo atrankos, skaitmeninimo metodika ir mokymo medžiaga.

3 grafikas. E-01-03 Vartotojų pasitenkinimo Nacionalinės bibliotekos paslaugomis indeksas, (procentai)

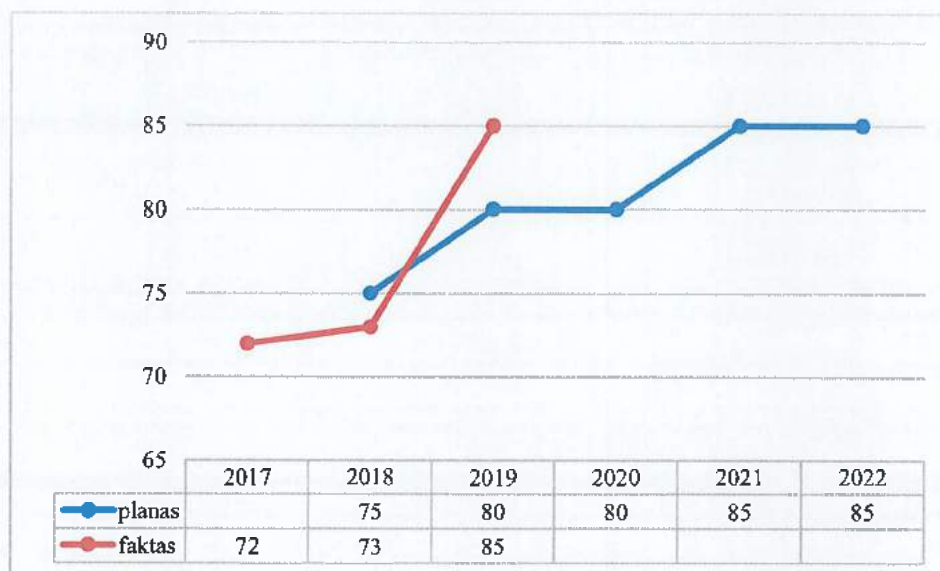
2019 m. vykdytas LNB lankytojų tyrimas, kurio metu buvo siekiama nustatyti LNB lankytojų pasitenkinimo ir NPS (rekomendavimo) indeksus. Tyrimo respondentų atranka buvo vykdoma atsitiktinai apklausiant LNB lankytojus esančius bibliotekoje, lankytojai apklausą pildė internetu, planšetiniame kompiuteryje. Apklausa buvo vykdoma atvirose bibliotekos erdvėse. Taip pat, apklausos formos nuoroda buvo viešinama LNB informacijos sklaidos kanalais: Facebook

paskyroje, interneto svetainėje. Anketavimas vyko 2019 m. spalio 1–30 d. Per tyrimo laikotarpį gauta 412 galiojančių atsakymų.

Tyrimo rezultatai parodė, kad vartotojų pasitenkinimo paslaugomis indeksas (pagal atskirų bibliotekos paslaugų/ap tarnavimo aspektų/priemonių vertinimą) padidėjo net 13 procentinių punktų lyginant su 2018 m. ir yra aukščiausias nuo 2015 m., kuomet buvo pradėti vykdyti tokio pobūdžio tyrimai. Trys geriausiai vertinami aspektai 2019 metais – bibliotekos patalpos, bibliotekos renginiai (parodos, susitikimai, diskusijos) bei bibliotekos aptarnavimo kokybė (paslaugumas, informacijos suteikimas ir pan.). Žemiau vertinami aspektai 2019 metais yra šie: leidinių parsiuntimas iš kitų bibliotekų, bibliotekos elektroninės paslaugos (el. katalogai, duomenų bazės ir pan.) bei bibliotekos darbo laikas, pastebėtina, kad lyginant su 2018 m. duomenimis du iš šių aspektų vertinami kur kas geriau: bibliotekos elektroninės paslaugos (el. katalogai, duomenų bazės ir pan.) 2019 m. vidutiniškai įvertintos 8.45 balo (iš 10), o 2018 m. buvo įvertintos 7,26 balo, bibliotekos darbo laikas atitinkamai įvertintas taip: 2019 m. – 8,43 balo, 2018 m. – 6,52 balo. Leidinių parsiuntimo iš kitų bibliotekų paslaugos vertinimo vidurkis 2019 m. yra 8,25 balo, tačiau 2018 m. tyrime ši paslauga nebuvo išskirta.

Vartotojų pasitenkinimo paslaugomis indekso teigiamiems pokyčiams didelės įtakos turėjo įgyvendinamas Nacionalinės bibliotekos vartotojams teikiamų paslaugų įgyvendinimo priemonių 2018–2019 metais planas. Ataskaitiniais metais įgyvendintos plano priemonės, gerinančios teikiamų paslaugų kokybę: renginių erdvės pritaikytos moksliniam darbui, vasaros laikotarpiu prailgintas darbo laikas, formuojant bibliotekos dokumentų fondą prioritetą skirtas naujų, aktualių leidinių įsigijimui, nuolat atnaujinama informacija apie teikiamas paslaugas, informacijos vertimas į anglų kalbą, vartotojus aptarnaujančių darbuotojų mokymai.

4 grafikas. E-01-04 Nacionalinės bibliotekos klientų rekomendavimo indeksas (procentai)

2019 m. vykdyto LNB lankytojų tyrimo metu buvo skaičiuojamas bibliotekos rekomendavimo indeksas remiantis Net Promoter Score (arba NPS®) indekso skaičiavimo metodologija, kuri paremta prielaida, kad lankytojus (vartotojus) galima skirstyti į tris pagrindines kategorijas: rėmėjus, neutraliuosius bei skeptikus. Atlikto tyrimo duomenimis, lyginant 2019 metų rekomendavimo duomenis su 2016, 2017 ir 2018 metų duomenimis, matoma LNB rėmėjų augimo tendencija, neutralių ir skeptikų sąskaita. Tai reiškia, kad biblioteka ir toliau sistemingai didina lojalų lankytojų būrį.

LNB NPS balas taip pat nuosekliai auga nuo 2015 metų – 2015 metais NPS balas buvo 35 proc., 2016 metais – 63 proc., 2017 metais – 72 proc., 2018 – 73 proc., o 2019 – net 85 proc.

Tikėtina, kad rekomendavimo indekso augimui įtakos turėjo anksčiau minėtos priemonės, kurios buvo įgyvendintos siekiant gerinti teikiamų paslaugų kokybę, skiriamas dėmesys renginių turinio kokybei bei užtikrinta veiklai būtina infrastruktūra.

1 strateginis tikslas įtvirtina siekį atverti Lietuvos ir pasaulio kultūros paveldą ir žinias informacijos vartotojams, sudarant sąlygas visuomenės informacinių ir kultūrinių kompetencijų ugdymui, konkurencingumui ir kūrybiškumui, žinių visuomenės vystymuisi.

Svarbiausi rezultatai, siekiant strateginio tikslo:

2019 m. siekiant didinti Nacionalinės bibliotekos siūlomų produktų ir paslaugų žinomumą per kultūrinės programos, skirtas Nacionalinės bibliotekos šimtmečiui paminėti LNB daug dėmesio skyrė saugomo dokumentinio kultūros paveldo atvėrimui ir viešinimui: 2019 m. spalio–gruodžio mėn. pirmą kartą visuomenei buvo pristatyta šimtmetį kaupta ir saugota dokumentinio paveldo visuma – patys vertingiausi, įdomiausi, reikšmingiausi XIV–XXI a. dokumentai: knygos, rankraščiai, žemėlapiai, fotografijos, natos, šelako plokštelės. Ne vienas parodos eksponatas yra įtrauktas į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Lietuvos nacionalinį registrą. Parodoje pasitelkiant įvairaus žanro ir formų eksponatus buvo kuriamas įvairialypis pasakojimas apie Lietuvos kultūros istoriją. Parodos lankytojai buvo supažindinami su išskirtiniais Nacionalinėje bibliotekoje saugomais dokumentais – seniausiomis knygomis, inkunabulais ir paleotipais, išskirtiniais muzikos veikalais, unikaliomis šelako plokštelėmis ir ritinėliais pianolai, senąja fotografija, taip pat su netradiciniais veikalais: „sukaustytąja knyga“ ir miniatiūrinėmis knygelėmis.

Kitoje parodoje, vykusioje 2019 m. gegužės–liepos mėn., lankytojai galėjo išsamiau susipažinti su bibliotekoje vykdoma dokumentų konservavimo ir restauravimo veikla. Parodoje, skirtoje Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriaus veiklos 40-mečiui, buvo eksponuojamos restauruotos sunykusios kultūros vertybės – įvairiose šalyse leistos knygos, rankraščiai, pergamentai, dėžutės, kurios, atlikus tyrimus bei kompleksinius konservavimo ir restauravimo darbus, grįžta pas skaitytojus.

Abi šias parodas lydėjo pristatymo renginiai, specialistų paskaitos, ekspertų vedamos ekskursijos.

2019 m. LNB tapo oficialiu „Europeana“ skaitmeninio turinio agregatoriumi bei aktyviai įsitraukė į Atviros kultūros judėjimą.

Siekiant plėsti prieigą prie skaitmeninto kultūros paveldo bei tobulinti kokybės valdymo procesus 2019 m. Nacionalinė biblioteka inicijavo skaitmenintų objektų kokybės gerinimo bei ženklinimo darbus – II ketv. buvo parengtas ir patvirtintas skaitmeninimo tvarkos aprašas, kuris leis efektyviau užtikrinti skaitmeninimo proceso kokybę. Taip pat, siekiant gerinti skaitmeninių vaizdų kokybę, koncentruotasi į periodinių leidinių skaitmeninimą: 15 periodikos leidinių pavadinimų buvo nuskenuoti ir padarytas teksto atpažinimas. Tobulinant metaduomenų kokybę buvo vykdomas korektiškas dokumentų ženklimas licencijomis (2019 m. sužymėtų Nacionalinės bibliotekos objektų skaičius – 11 219 vnt.). Paminėtina, jog 2019 m. baigtas vykdyti Nacionalinės bibliotekos išskirtinę vertę turinčių kilnojamųjų kultūros vertybių objektų skaitmeninimas.

Kaip jau minėta, 2019 m. toliau įgyvendintas projektas „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės plėtra“. Projekto pagrindinis tikslas – Virtualios elektroninio paveldo informacinės sistemos (toliau – VEPIS) bei joje saugomo ir per portalą *epaveldas.lt* prieinamo skaitmeninto kultūros paveldo sklaidos plėtra. 2019 m. atlikti šie pagrindiniai darbai: įvykdytas VEPIS modernizavimo ir portalu *www.epaveldas.lt* vystymo paslaugų pirkimas; VEPIS modernizavimo ir portalu *www.epaveldas.lt* vystymo I dalies „Elektroninių paslaugų sukūrimas ir portalu *www.epaveldas.lt* vystymas“ pirkimo sutartis sudaryta 2019 m. rugpjūčio 9 d.; II dalies „BAVIC modernizavimas“ pirkimo paslaugų sutartis sudaryta 2019 m. rugpjūčio 1 d., įvykdyta pirmoji iteracija, parengti analizės ir architektūros dokumentai.

2019 m. toliau plėtojama ir sėkmingai vykdyta edukacinė veikla. Per ataskaitinius metus LNB buvo organizuoti 523 edukaciniai renginiai, kuriuose dalyvavo 9986 lankytojai, taip pat parengta 11 naujų edukacinių programų. Minint Nacionalinės bibliotekos 100-metį lapkričio 16–17 d. organizuotas atviras šventinis savaitgalis bibliotekoje, kurio metu lankytojai galėjo dalyvauti įvairiuose edukaciniuose renginiuose. Daug dėmesio sulaukė ir nauja programa – interaktyvus žaidimas „100 metų detektyvas“, kurio metu lankytojai buvo kviečiami sužinoti įdomių faktų ir negirdėtų istorijų apie biblioteką. Taip pat 2019 m. surengti papildomi edukaciniai renginiai bibliotekos darbuotojams ir jų vaikams.

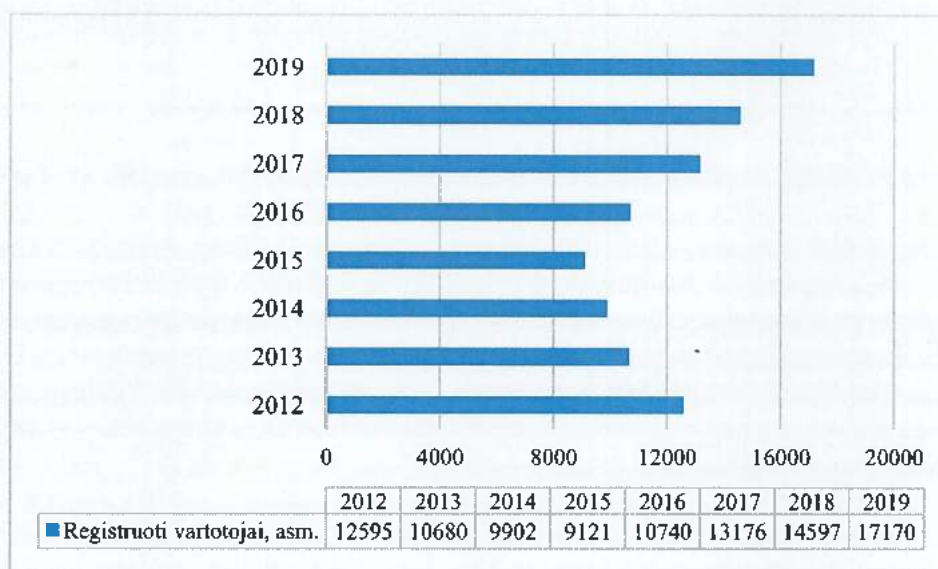
Nacionalinė biblioteka taip pat sėkmingai dalyvauja „Kultūros paso“ programoje, lankytojai gali rinktis iš šešių siūlomų edukacinių programų. 2019 m. iš viso buvo suteikta 61 paslauga įtrauktos į „Kultūros paso“ programą.

Sėkmingai įveiklinus kūrybines dirbtuves „Pats sau“, kurios orientuotos į veiklas vaikams ir jaunimui, ir siekiant plėsti paslaugų spektrą suaugusiems metų pabaigoje visuomenei pristatytos naujos kūrybinės erdvės lankytojams „Medijų dirbtuvės“. Šiose naujai įrengtose patalpose suaugusiems lankytojams bus siūloma įgyvendinti savo kūrybinius sumanymus, naudojantis dirbtuvėse esančia filmavimo, fotografavimo bei kita reikalinga įranga.

Siekiant užtikrinti kokybiško edukacinio turinio kūrimą bei standartizuoti edukacinių paslaugų vartotojams kūrimo procesą, 2019 spalio 5 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. B-245 patvirtinta Nacionalinės bibliotekos edukacinės veiklos darbo grupės sudėtis ir nuostatai bei patvirtintos Nacionalinės bibliotekos struktūrinių padalinių vykdomos edukacinės veiklos planavimo, programų kūrimo bei atsiskaitymo už veiklos rezultatus taisyklės, kuriose apibrėžiamos pagrindinės sąvokos bei edukacinių programų kokybės kriterijai.

Kalbant apie bibliotekos vartotojus toliau stebima registruotų vartotojų didėjimo tendencija (nuo 2016 m.), žr. 5 grafiką.

5 grafikas. LNB registruoti vartotojai (asmenys):

Siekiant viešinti Nacionalinės bibliotekos prenumeruojamų duomenų bazių išteklius, ataskaitiniu laikotarpiu parengtos ir LNB interneto svetainėje publikuotos 7 metodinės priemonės, kuriose aptariami naudojimosi duomenų bazėmis, paieškos tiek duomenų bazėse, tiek atviros prieigos ištekliuose klausimai. Taip pat, organizuotas mokymų ciklas Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojams, dirbantiems su prenumeruojamomis Lietuvos ir užsienio duomenų bazėmis, „Nuotolinių paslaugų ir užsienio prenumeruojamų duomenų bazių administravimas“. Aktyvus el. išteklių viešinimas bei darbas su viešųjų bibliotekų specialistais sąlygojo, jog iš prenumeruojamų

duomenų bazių atsisiųstų turinio vienetų – viso teksto dokumentų – skaičius buvo didesnis nei planuota (2019 m. planuota – 24 000 vnt., faktas – 36 766 vnt.).

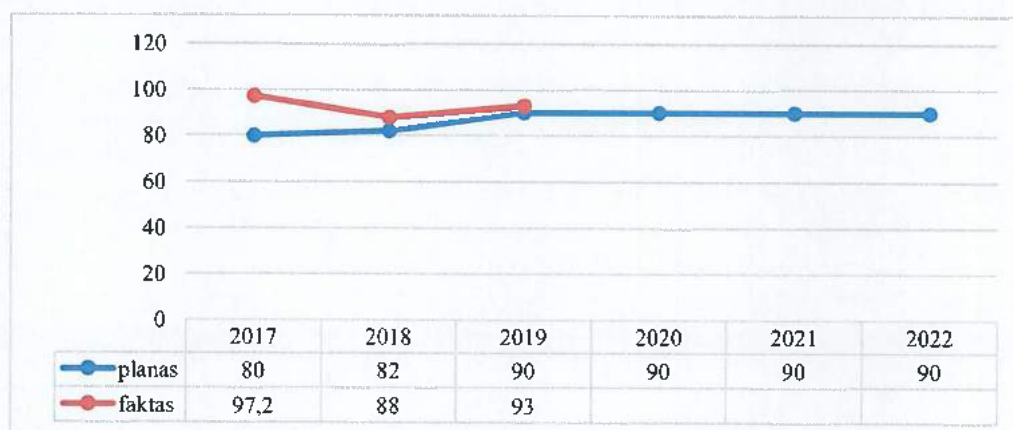
Stiprinant parlamentinės bibliotekos funkciją, suaktyvinta informacijos analitikos paslaugų plėtra. Per 2019 m. Lietuvos Respublikos Seimui, Vyriausybei, kitoms valdžios institucijoms ir organizacijoms buvo teikiama 18 aprūpinimo specializuota ir analitine informacija paslaugų, parengtos 306 analitinės periodinės spaudos apžvalgos. Daug dėmesio skirta siekiant išplėsti informacijos analizių tematiką nacionalinio saugumo kryptimi – pradėtos rengti Lietuvos energetinio savarankiškumo dinamikos nacionalinio saugumo kontekste analizės (parengti 22 analitiniai pranešimai). Sutelkus kelių padalinių ekspertines kompetencijas 2019 m. gruodžio 13 d. organizuota konferencija-diskusija, skirta nacionalinio saugumo klausimams „2020-ieji. Pasaulinės tendencijos ir nacionalinis saugumas. Įžvalgos. Iššūkiai. Scenarijai“. Konferencija rengta originaliu formatu: renginio analitinę bazę sudarė daugiau negu trys dešimtys vaizdo įrašų, filmuotų Nacionalinės bibliotekos vaizdo studijoje pasitelkus įvairių sričių ekspertus (tarp jų – L. Kojala, A. Pranckevičius, K. Andrijauskas, R. Lazutka, R. Kuodis, R. Dargis, R. Staselis, K. Skrupskelis, A. Vaišnys, V. Rubavičius, Z. Norkus, I. Vaišvilaitė, J. Komaras, S. Muravjovas ir kt.). Pasitelkus šią analitinę medžiagą vykusioje konferencijoje-diskusijoje, šios srities ekspertai keitėsi nuomonėmis, įžvalgomis, požiūriais.

2 strateginis tikslas: Sudaryti sąlygas LIBIS bibliotekų paslaugų plėtrai

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Patvirtintas asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas*	Faktiškai panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų patikslintame plane, dalis (proc.)**
1	2	3	4	5	6
02-02	LIBIS bibliotekų kompetencijų ugdymas ir infrastruktūros plėtra	2 022,0	2 022,0	2 021,8	100
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		–	–	–	–

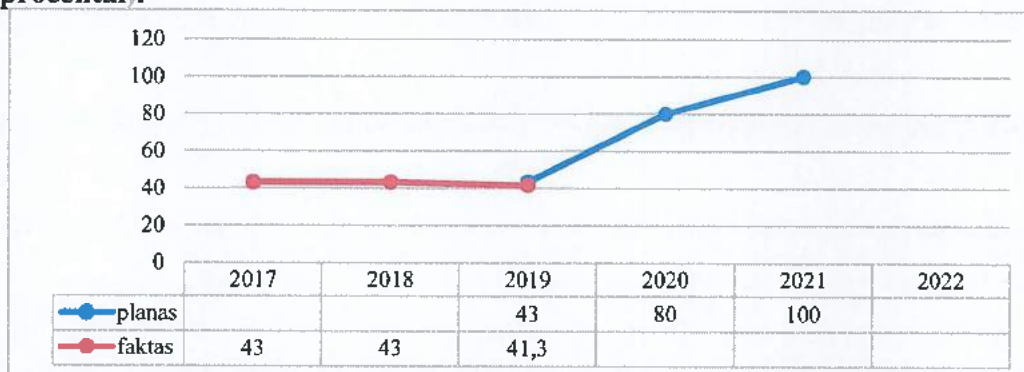
1 grafikas. E-02-01 LIBIS bibliotekų darbuotojų pasitenkinimo kvalifikacijos tobulinimo mokymais lygis (procentai)

2019 m. LNB vykdė kvalifikacijos projektą „Skaitmeninių išteklių valdymo kompetencijų stiprinimas atminties institucijose“, kurio pagrindinis tikslas buvo sustiprinti bibliotekų ir kitų atminties institucijų darbuotojų technologines/skaitmenines ir specifines kompetencijas, siekiant didinti kultūrinio turinio patrauklumą ir skatinti visuomenę naudoti kultūrinį turinį mokslo, kūrybos, verslo, turizmo reikmėms. Projekto metu buvo organizuoti 6 mokymai šalies apskrįčių bibliotekose.

Ataskaitiniais metais buvo organizuota ir daugiau kvalifikacijos tobulinimo priemonių LIBIS bibliotekų darbuotojams: jau anksčiau minėtas mokymų ciklas Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojams, dirbantiems su prenumeruojamomis Lietuvos ir užsienio duomenų bazėmis (buvo surengta 11 mokymų, kuriuose dalyvavo 275 bibliotekų specialistai); specialistams, dirbantiems skaitmeninio srityje, buvo pristatyta Kultūros paveldo atrankos, skaitmeninio metodika bei mokymo medžiaga (projekto „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės vystymas“ veiklos); organizuoti du seminarai Lietuvos viešųjų bibliotekų metodininkams.

2 grafikas. E-02-02 Lokalių LIBIS bibliotekų informacijos duomenų bazių dalis, besinaudojančių debesijos paslaugomis, nuo visų LIBIS bibliotekų informacijos duomenų bazių (procentai):

Nacionalinė biblioteka 30-čiai viešųjų bibliotekų teikia LIBIS katalogų talpinimo paslaugas. Didesniam kiekiui bibliotekų teikti tokių paslaugų nėra galimybių dėl ribotų serverių infrastruktūros resursų (2022 m. rodiklio reikšmė neplanuojama, nes preliminariai prognozuojama jog 2021 m. gale visos Lietuvos viešųjų bibliotekų duomenų bazės bus perkeltos į debesijos infrastruktūrą). Paslaugos teikiamos pagal atskiras sutartis, sudarytas su bibliotekomis. Ataskaitiniais metais buvo sukurta bibliotekų serverių stebėsenos paslauga IT specialistams. Kiekvieną ketvirtį bibliotekos gauna ataskaitą apie jų serverių veikimo laiką, būseną (duomenų bazės dydį, laisvos vietos diske dydį ir pan.). 2019 m. taip pat buvo sukurtas ir įdiegtas bibliotekų bevielio tinklo vartotojų prisijungimų statistikos įrankis Lietuvos viešosioms bibliotekoms. Šis įrankis, įdiegtas VRSS sistemoje, įgalina viešųjų bibliotekų specialistus rinkti ir apdoroti bevielio tinklo vartotojų prisijungimų statistiką.

2 strateginis tikslas įtvirtina siekį stiprinti LIBIS bibliotekų pajėgumą vykdyti savo misiją, sudarant sąlygas veiklos tyrimais ir vertinimu, integracija į nacionalinius ir tarptautinius bibliotekininkystės profesinių kompetencijų tobulinimo ir bibliotekų informacinių paslaugų visuomenei vystymo procesus, infrastruktūros ir paslaugų integravimu bei inovacijomis grįstai plėtrai.

Svarbiausi rezultatai, siekiant strateginio tikslo: Nacionalinės bibliografijos rengimo srityje siekiant stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą organizuotas seminaras „Nacionalinės bibliografijos navigacija veikia!“, kurio metu įvyko nacionalinės bibliografijos serijos C rengėjų tarpinstitucinis metodinis pasitarimas, skirtas išnagrinėti aktualius Nacionalinio bibliografijos duomenų banko (toliau – NBDB) kaupimo klausimus, leidinių rengybos institucinę situaciją, kitas iškylančias problemas. Renginio metu taip pat diskutuota kartu su akademinės bendruomenės ir bibliotekų atstovais apie nacionalinės bibliografijos rengėjo ir vartotojo ryšio užtikrinimą, rezultatų reprezentavimą ir sklaidą. Informacija apie šį renginį ir jo rezultatus paskelbta profesinėje spaudoje.

Siekiant spręsti aktualią lietuviškų periodinių leidinių publikacijų atrankos problemą parengtas „Analizinių retrospektyviųjų 1832-1944 m. bibliografinių įrašų lietuvių kalba atrankos metodikos“ projektas, kurį vertino bei pastabas teikė nacionalinės bibliografijos rengėjai ir akademinės bendruomenės atstovai.

2019 m. startavo praktinių seminarų ciklas analizinių bibliografinių įrašų rengėjams. Ataskaitiniais metais organizuoti trys seminarai Kauno, Klaipėdos bei Nacionalinės bibliotekos analizinių bibliografinių įrašų rengėjams. Rengiantis seminarams pradėta atnaujinti analizinių bibliografinių įrašų rengimo metodika. Be to, seminarų metu pastebėjus poreikį reikšminių žodžių naudojimo tvarkos aprašymui, bus siekiama parengti atnaujintą reikšminių žodžių nustatymo ir sudarymo metodiką.

Nacionalinės bibliotekos ekspertai ataskaitiniais metais, dalyvaudami LR Kultūros ministerijos sudarytose darbo grupėse, parengė ir pateikė šiuos pasiūlymus: naudojimosi el. paslaugomis apskaitos tvarkos projektą, el. dokumentų fondo apskaitos tvarkos projektą bei pasiūlymą dėl bibliotekų veiklos apskaitos dokumentų atnaujinimo.

Per 2019 m. vykdyta 15 Lietuvos bibliotekininkystės srities, dokumentinio paveldo, literatūros ir skaitybos tyrimų, surengta konferencija skirta el. išteklių sklaidai, parengti 34 moksliniai straipsniai, 98 mokslo populiarinimo/informaciniai straipsniai bei 74 pranešimai ir pristatymai.

LNB viešindama tyrimų rezultatus bei vykdydama kitą leidybinę veiklą 2019 m. publikavo 19 leidinių. 2 iš jų, skirti Nacionalinės bibliotekos šimtmečio paminėjimui.

Pastebėtina, jog vystyta aktyvi vaikų ir jaunimo skaitybos ekspertavimo veikla: dalyvauta beveik visose Lietuvoje veikiančiose vaikų literatūros vertinimo komisijose, konkursuose, skaitymo skatinimo iniciatyvose ir t. t., teiktos konsultacijos ir rekomendacijos, bendradarbiauta su leidėjais, dalyvauta įvairiose konferencijose, taip pat ir tarptautinėse.

Įgyvendinant strateginį tikslą, vykdytos projektinės veiklos pagrindiniai rezultatai:

- „Modernaus elektroninio turinio išsaugojimas ir sklaida“. Projekto pagrindinis tikslas – saugoti ir skleisti modernų kultūrinį turinį, kuriant pažangias LIBIS bibliotekų elektronines paslaugas. 2019 m. atlikti šie pagrindiniai darbai: įvykdyti viešieji pirkimai, 2019 m. birželio 3 d. pasirašyta sutartis dėl LIBIS modernizavimo techninės priežiūros, o 2019 m. spalio 3 d. pasirašyta sutartis dėl LIBIS modernizavimo bei pradėti modernizavimo procesai. Visus metus vyko reguliarūs projekto komandos, tiekėjų ir atsakingų padalinių atstovų susitikimai.
- „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“. Projekto pagrindinis tikslas – plėtoti ir atnaujinti viešosios prieigos kompiuterių ir interneto infrastruktūrą viešosiose bibliotekose, sudarant sąlygas gyventojams dalyvauti skaitmeninių kompetencijų ugdymo ir vietos skaitmeninio turinio kūrimo bei kitose skaitmeninės informacijos iniciatyvose. 2019 m. atlikti šie pagrindiniai darbai: įvykdytas projekto 2019 m. viešųjų pirkimų planas: 9 viešieji pirkimai. Sutaupius šio projekto lėšų, susitarta su IVPK ir pasirašyta sutartis (96 700 Eur vertės) dėl techninės specifikacijos parengimo, pirkimų vykdymo ir bibliotekų darbuotojų mokymų dirbti su projektu metu įsigytų programavimo, inžinerinio ir kūrybinių paketų įranga paslaugos suteikimo.
- Siekiant tobulinti infrastruktūrą, leidžiančią LIBIS bibliotekoms efektyviai teikti prieigos, paieškos ir informacijos gavimo galimybes vartotojams, tęstinio investicijų projekto „Bibliotekų kompiuterizavimas“ metu, buvo atnaujinta 1701 kompiuterinė darbo vieta LIBIS bibliotekose, t. y. 13 procentinių punktų daugiau nei buvo planuota.
- Įgyvendintos projekto „Lietuvos Respublikos bibliotekų integralios informacijos sistemos LIBIS kūrimas“ veiklos: įvykdyti viešieji pirkimai, pasirašyta sutartis su tiekėjais.

Generalinis direktorius

Renaldas Gudauskas